

Preguntes a Miquel Pueyo

Abans de deixar el càrrec de secretari de Política Lingüística

BLANCA SERRA (professora de Secundària)

Miquel Pueyo en un moment de l'entrevista

més dificultats d'ús, que d'una manera evident és la llengua catalana. La Plataforma defensa per a les escoles un projecte educatiu plurilingüe en el qual el català, com a eix vertebrador, ha de ser, al mateix temps, objecte i eina d'aprenentatge, de manera que sigui la base de les relacions interlingüístiques i d'aprenentatge de les diferents àrees curriculars i de les altres llengües. Què n'opineu?

— Totalment d'acord, perquè la situació del català és anòmala en molts sentits. Per tant, encara avui necessita l'aplicació de moltes mesures i el seu afermament en molts camps.

— Comença el curs. Hi ha novetats en el tema de la llengua. Les escoles són pregades de tenir un projecte lingüístic ben definit. Té previst la vostra Secretaria General d'orientar aquest projecte i d'oferir alguna mena de suport?

— Directament no, perquè la Secretaria de Política Lingüística depèn del Departament de Vice-presidència, i, en el pla de govern vigent, la primera regla de joc és que la política lingüística del Govern sigui transversal. Per tant, no hem de ficar-nos en aquest àmbit concret, ja que pertoca al Departament d'Educació de vetllar pel desenvolupament d'aquests projectes. Ara bé, des del punt de vista polític cal dir que en els darrers mesos la posició d'Esquerra Republicana ha estat la de reforçar tant com ha pogut el model d'immersió lingüística.

— La Plataforma pel Català a l'Escola va elaborar unes orientacions de cara al començament del curs, on aconsella a les escoles d'analitzar bé quina de les llengües oficials necessita més suport, i de plantejar un reforç oral, durant la franja horària de lliure disposició, per a la llengua que avui té

— Dieu que no us podeu ficar en segons quins àmbits pel que fa a potenciar l'ús i bon ús de la parla catalana. Tanmateix, m'agradaria de saber si la Secretaria General de Política Lingüística té, dins una política global, projectes que coordinin idees, objectius, estratègies i programes per a tots els parlants de la llengua, tenint en compte tant la seva àrea territorial com tots els orígens i les situacions diverses d'aquests parlants reals i potencials.

— Qualsevol política lingüística per a la llengua catalana, amb independència de l'àmbit administratiu, ha de tenir en compte la globalitat i les dades sobre les quals cal treballar; en aquest sentit, tenim el resultat d'una primera gran enquesta territorial sobre usos lingüístics, feta entre el 2002 i el 2003. Quant a les polítiques de cooperació, en alguns casos hi ha hagut cooperació a escala governamental, com en el cas de les Illes Balears (amb el del País Valencià l'entesa o cooperació ha estat pràcticament impossible).

— I amb els municipis, hi heu tingut contacte?

— Quant als municipis, més que esbombar èxits hem cercat determinades complicitats, adreçades molt directament a la societat civil. Des de fa dos o tres anys, per exemple, s'està fent cinema en català a la Franja de Ponent, gràcies a un acord amb una xarxa de projecció de cinema que té la propietat d'algunes sales. Per altra banda, aviat tindrem a punt un curs en línia per a ensenyar, en tots els nivells, la llengua catalana, i a internet hi tenim un grapat de traductors automàtics i estem treballant per aconseguir un corrector digital de qualitat. Per sort, tot el que és tecnològic, i present a internet, està obert a tothom per damunt de fronteres. No cal dir que posarem en marxa un servei d'assessorament global que serà obert a tots els ciutadans dels Països Catalans i de tot el món que hi vulguin accedir.

— Ja que heu parlat d'aquesta enquesta de tot el territori, quins indicadors de salut lingüística fa servir la Secretaria General i quines serien les primeres conclusions que us donen aquests indicadors a través de l'enquesta?

— L'enquesta ja està penjada a internet i els seus resultats, territori per territori, aniran apareixent en forma de llibre. Referent a l'anàlisi dels resultats, el servei d'estudis està treballant per arribar a disposar d'un sistema que sigui com un termòmetre, un *indicador de salut lingüística*, el més objectiu possible de la situació dels usos de la llengua catalana. De tota manera, per a mi, l'indicador clau d'aquesta salut lingüística és el de la tradició intergeneracional, la que es fa de pares a fills, i, en aquest sentit, hi ha un indicador al Principat que, en nombre rodó, situa a un 10% més alt l'ús dels fills que no la que feien els seus pares; per tant, en el cas del Principat no hi ha cap trencament de la tradició intergeneracional; al contrari, hi ha un increment dels qui transmeten el català als seus fills, encara que no sigui la primera llengua que aquells van rebre. És un indicador que hauria de reforçar la percepció que els catalans tenim de la salut de la llengua.

— Què passa que, tenint productes bons i capacitat de producció, a l'hora d'anar a comprar els nostres, no els trobem? Què passa quan la presència de productes culturals catalans i en català a qualsevulla superfície comercial, privada o pública, és escandalosament inferior a la vitalitat productiva, a les

nir-vos periòdicament amb les organitzacions que treballen per la llengua i el país i amb aquelles de nouvinguts que malden per ser catalans? — Tant en la legislatura passada com en aquesta, tant en qualitat de secretari de Política Lingüística com en qualitat de president del Consorci, m'he reunit amb

— Quina relació teniu amb la Sindicatura de Greuges quan hi ha una confrontació d'ordre lingüístic? Per exemple, el Departament d'Estat dels EUA fa un resum anual de la situació dels drets humans a tot el món i, entre tots els països, hi ha naturalment l'Estat espanyol. I resulta que en els últims tres

Miquel Pueyo i Blanca Serra en un moment de l'entrevista

FOTO: R. Puig Corominas

possibilitats de la demanda i al nivell de qualitat d'aquests productes? ¿Falla la distribució, a més d'altres objectius comercials?

— A les empreses catalanes a vegades els falta ambició en el sentit de projectar els seus productes. L'Administració pot donar recursos, però no pot convertir-se en una distribuïdora de llibres o de materials audiovisuals, perquè l'àmbit econòmic i jurídic no ho permet; ara bé, com sempre en la tradició catalana, hi ha una suma de la iniciativa de la societat civil i un suport de l'Administració; crec que els marges hi són, però tots tenim mancances a compensar o a resoldre. La presència del català en els DVD dels últims anys s'ha multiplicat geomètricament, ja que quan una pel·lícula ha rebut una subvenció de la Generalitat per ser doblada en un cinema hem exigut que aquest doblatge també s'incorporés al sistema DVD.

— Quina relació teniu amb l'associacionisme actiu? Teniu previst de reu-

tothom qui ho ha demanat, i amb les entitats més importants del Països Catalans jo diria que m'hi he reunit amb una certa regularitat. Per altra banda, què fem per les entitats? Acabem de repartir un milió sis-cents mil euros en subvencions per a projectes, i, a més, des del punt de vista de les entitats de persones nouvingudes (parlem de xifres entre els anys 2003 i 2007) l'increment del pressupost de Política Lingüística del Govern ha estat del cent per cent, i entre aquest mateix període l'increment de persones que han passat per cursos del Consorci ha estat del cent per cent: hem passat de trenta-tres mil persones a vuitanta mil.

En aquest moment estem intentant de fer un gran salt endavant amb l'enquadrament del voluntariat lingüístic. A finals d'aquest any tindrem les xifres de les parelles que s'han constituït i endegarem, a més, una campanya popular de reforçament d'aquesta iniciativa; i aleshores veurem també que s'ha produït un salt endavant, molt esperat per nosaltres.

o quatre anys hem notat que hi ha una política molt decidida, reflectida allí, que consisteix a dir que el català trepitja els drets dels espanyols, i això, escandalosament, no és així. Feu alguna cosa per rectificar aquesta errònia percepció del Departament d'Estat dels EUA? Parlo de la Sindicatura de Greuges, perquè sembla que les informacions que fa servir el Departament d'Estat dels EUA procedeixen del Defensor del Pueblo espanyol.

— La Sindicatura de Greuges és un òrgan independent que depèn del Parlament, amb el qual tenim un canal de comunicació fluid en totes dues direccions. Nosaltres vam posar en marxa unes oficines de garanties lingüístiques que recullen moltes consultes, algunes queixes i algunes denúncies sobre la dificultat d'ús del català. Em semblava que això no existia i que els ciutadans tenien dret a tenir-ho. I, saltant a la segona part de la pregunta, jo m'he llegit l'informe del Departament d'Estat dels anys 2005 i 2006 i em sembla que la cosa preocupant no és tant l'informe

com l'ús que després determinats mitjans espanyols n'han fet. Per cert, en l'informe del 2006, que és l'últim, ja es nota el treball d'informació que s'ha fet des d'organitzacions catalanes com la FOLC. Per primer cop, aquell informe parla de cinquanta queixes, i barreja queixes relatives a suposades dificultats per usar el castellà a Catalunya amb queixes relatives per usar el català a Catalunya. Fins ara només recollia les queixes dels parlants castellans. Ja és un primer pas.

— Com es podria fer perquè a l'es-tranger, en els cercles d'opinió influents, se sabés bé i fluidament quina és la nostra situació?

— Ens trobem que la tasca de fer saber qui som sol ser molt hàbilment contrarestant amb una altra d'intoxicació a causa del fet que la majoria de corresponsals dels mitjans de comunicació estrangers viuen a Madrid, no es mouen de Madrid i esmorzen cada matí amb una premsa molt limitada. A Catalunya, i a Barcelona en especial, també ens arriben bons periodistes i professors, i no deixem passar cap ocasió per a donar-nos a conèixer. Jo mateix demà vaig a Brussel·les a participar en una taula rodona amb dos ministres belgues (való l'un i flamenc l'altre) amb el Comissari de Multilingüisme de la Comunitat Europea, i evidentment totes aquestes oportunitats les aprofitem. És una oportunitat per a fer pedagogia. Però els àmbits més interessats en la intoxicació i confrontació també són potents; amb tot, no guanyaran la batalla.

— Davant el català, davant l'espanyol i davant tantes altres llengües que parla la gent que ve aquí, com l'amazig, el tagalog, l'urdú, l'àrab, el xinès mandarí, el quítxua, el romanès, etc., quin paper hi fa el vostre Departament?

— La llengua d'ús normal i habitual per part de les administracions de Catalunya ha de ser el català, i la presència d'aquestes dues-centes o tres-centes llengües que ens ha aportat la immigració, cada departament l'ha anada resolent segons les circumstàncies. Nosaltres portarem al govern una proposta d'usos de les llengües no oficials, on opinem que en els àmbits d'urgència (en el sistema sanitari, en l'educatiu...), amb les famílies que arri-

ben, s'ha d'usar temporalment i instrumentalment alguna d'aquestes llengües de la immigració (el romanès, l'àrab o la que sigui) i això ja s'està fent. Ara bé, és evident que el nostre model de política lingüística no preveu d'eleva cap d'aquestes llengües al nivell d'oficialitat, o de paraoficialitat o de pseudo-oficialitat. Això vol dir que aquestes persones que vénen, i sobretot els seus fills, si volen quedar-se a Catalunya, han d'incorporar-se a la llengua del país. L'objectiu del nostre Govern és que tota la població tingui una competència suficient en les dues llengües oficials, i que millori molt en una tercera o quarta llengua. No cal dir que, des del punt de vista del futur professional, els individus amb més coneixements lingüístics tindran més possibilitats d'obrir-se camí, a part de ser considerats més oberts.

Ara bé, és clar que hi ha una sèrie d'àmbits com el de l'audiovisual, o de l'Administració de Justícia, on la presència del català és molt petita i, per tant, s'hi ha de produir una redistribució d'usos a favor del català.

— Quines prioritats teniu en aquests moments sobre el gruix de la població (els vells, els joves, els qui treballen...) respecte a la manera de divertir-se i en el camp de l'oci en general?

— Des del punt de vista del programa de govern, que és molt general, hi ha dos grans objectius que ja he apuntat: la llengua en les noves tecnologies i el voluntariat català. El tren de les noves tecnologies no ens podem permetre de perdre'l. El curs en línia, que ja hauria d'estar enllestit, ha de possibilitar a una persona que no hagi tingut mai contacte amb el català, sigui de Lima, de Barcelona o de Sydney, i en l'horari que li vagi bé, de tenir un suport semblant al d'unes classes presencials. També hi ha en projecte els correctors gramaticals, que fan un servei universal al sector de consultes de Catalunya. Estem fent, a més, un gran esforç perquè ben aviat tinguem la tecnologia que permeti de posar a disposició de qualsevol empresa el català, no ja no per als GPS sinó perquè la nevera també parli en català. Cal que aquesta tecnologia estigui a punt i estem generalitzant la presència del català en tot l'àmbit del programari lliure, i també hi ha hagut acords molt concrets amb Microsoft i amb pràcti-

cament totes les operadores de telefonia mòbil.

Per una altra banda, ja he parlat de l'eficàcia del voluntariat lingüístic, que és un invent català. Per als qui hi participen com a voluntaris, aquest servei té un valor molt important, ja que els provoca una reflexió molt intensa sobre el seu propi paper com a parlants del català. Jo crec que el voluntariat no té sentit sense un bon sistema educatiu, una oferta de cursos àmplia i moltes altres polítiques.

— Quins drets tenim els catalans, sobretot quan estem malalts, quan necessitem atenció psiquiàtrica...? Sabem amb quina llengua ens trobem? També tenim professionals de tota mena que als tribunals, a les universitats, a les empreses han de viure angoixats com a forasters en la pròpia terra. Quina mena de protocols teniu per a tots aquests casos?

— Ja sabem que hi ha moltes queixes, però el que cal fer és adreçar-se a Garanties Lingüístiques, a través d'internet o per correu electrònic o per telèfon o personalment. De centres, n'hi ha un a Barcelona, un a Girona, un a Lleida, un a Tarragona i un a Tortosa, i en aquests casos sempre es fa un seguiment del tema. A vegades la queixa és resolta amb efectivitat, altres vegades hi ha més complicació. Pel que fa a l'assistència psiquiàtrica, o de persones grans, o de determinades patologies, o d'infants, s'estan fent passos perquè el professional de la salut els pugui atendre en la seva llengua, requisit bàsic i important, no ja sobre la base de la llengua sinó per a la qualitat de la relació terapèutica entre professional de la sanitat i pacient.

— Sí, però vas a queixar-te i sempre et trobes amb mil problemes i et veus anant pel món amb cara de gos.

— Hi ha un mecanisme que va provocar les ires de la premsa espanyola i d'alguns ciutadans, que són les oficines que es van crear per a vehicular aquestes demandes. En la legislatura passada—cosa que no havia passat mai, ni en el debat de les lleis de política lingüística— vam tenir concentracions de les associacions per «la tolerància» (!), de gent escridassant en una banda i una altra. Això, tanmateix, vol dir que alguna fibra favorable al català hem tocat. ◆